

Микола ЗАКУСОВ,

orcid.org/0009-0009-4299-3681

*аспірант кафедри всесвітньої історії та спеціальних історичних дисциплін
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(Дрогобич, Львівська область, Україна) zakusovg@gmail.com*

БРУНИЦЬКІ І ГАЛИЦЬКЕ ГОСПОДАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО

У статті проаналізовано діяльність Галицького господарського товариства (ГТТ) у 1846–1918 рр., яке сприяло розвитку сільськогосподарської освіти та вдосконаленню методів господарювання на українських землях у складі монархії Габсбургів. Основними формами роботи ГТТ були організація виставок, лекції і курсів у галузях садівництва, рільництва та тваринництва. До складу товариства входили такі видатні постаті, як Леон Сапіга, Францішек Смолька, Александр Фредро, Станіслав-Костянтин Петруський, Станіслав Брикчинський, Вітольд Чарторийський та інші.

Визначено особливості формування об'єднань, що діяли в інтересах великих землевласників і допомагали їм адаптуватися до глобальних соціальних, економічних та політичних трансформацій. Модернізаційні зміни XIX ст. змусили переорієнтувати свої господарства на потреби ринку. Прослідковано процес пропагування нових форм господарювання з врахуванням місцевих природних умов для ефективного вирощування, переробки та реалізації сільськогосподарських культур.

Ключову увагу приділено аналізу ролі родини баронів Бруницьких у діяльності ГТТ та становленні його філій у окремих повітах.

Метою статті є висвітлення особистого внеску представників родини баронів Бруницьких у розвиток товариства на прикладі барона Юліана-Мар'яна Бруницького (1864–1924).

Розглянуто обставини появи місцевих осередків ГТТ. Окрему увагу приділено фаховим часописам товариства, у яких публікували свої праці Бруницькі.

Методологічну основу дослідження становлять принципи історизму та об'єктивності із застосуванням методів узагальнення, контент-аналізу звітів, а також загальнонаукового, міждисциплінарного та проблемно-хронологічного підходів.

Наголошено на вагомій ролі баронів Бруницьких у модернізації сільського господарства регіону. Введення до наукового обігу нових архівних документів вперше дало змогу належно висвітлити місце та значення цієї родини в історії ГТТ.

Ключові слова: Галицьке господарське товариство, барони Бруницькі, сільське господарство, Галичина, Юліан-Мар'ян Бруницький.

Mykola ZAKUSOV,

orcid.org/0009-0009-4299-3681

*Post-graduate student at the Department of World History and Special Historical Disciplines
Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University
(Drohobych, Lviv region, Ukraine) zakusovg@gmail.com*

THE BRUNYCKI FAMILY AND THE GALICIAN ECONOMIC SOCIETY

The article analyzes the activities of the Galician Economic Society (GES) between 1846 and 1918, which promoted agricultural education and the improvement of farming methods in the Ukrainian lands of the Habsburg Monarchy. The society's main activities included organizing exhibitions, lectures and courses in horticulture, agriculture, and animal husbandry. Its membership included prominent figures such as Leon Sapieha, Franciszek Smolka, Aleksander Fredro, Stanisław Konstanty Pietruski, Stanisław Brykczynski, and Witold Czartoryski, among others.

The study identifies the characteristics of associations that represented the interests of large landowners and helped them adapt to global social, economic, and political transformations. The modernizing changes of the 19th century necessitated the reorientation of estates toward market needs. The process of transitioning estates to new forms of management is traced, considering local natural conditions for the efficient cultivation, processing, and sale of agricultural crops.

Special attention is paid to the role of the Brunycki family in the GES and to the establishment of its local branches in particular districts.

The article highlights the personal contribution of the Brunycki family members to the society's development, focusing on Baron Julian Marian Brunycki (1864–1924).

The circumstances surrounding the emergence of local GES branches are examined. Particular attention is given to the society's professional magazines, in which the Brunycki published their works.

The methodological basis of the research consists of the principles of historicism and objectivity, employing methods of generalization and content analysis of reports, as well as general scientific, interdisciplinary, and problem-chronological approaches.

The article emphasizes the significant role of the Brunycki barons in the modernization of regional agriculture. The introduction of new archival documents into scholarly circulation makes it possible to more accurately assess the place and significance of this family in the history of the GES.

Key words: Galician Economic Society, Barons Brunycki, agriculture, Galicia, Julian Marian Brunycki.

Постановка проблеми. Родина великих землевласників баронів Бруницьких посідала помітне місце в суспільно-політичному житті Галичини. Однак участь Бруницьких у діяльності провідних господарсько-економічних об'єднань та організацій і потребує ґрунтовного вивчення. Недостатньо досліджено їхній внесок у піднесення сільського господарства шляхом упровадження новітніх прогресивних методів, удосконалення та поширення знань у різних галузях економіки.

Аналіз досліджень. Окремі аспекти теми висвітлено в працях польських дослідників узагальнювального характеру. Тадеуш Лопушанський (Tadeusz Łopuszański) докладно відобразив перші 50 років діяльності ГТТ. Стефан Кеневич (Stefan Kieniewicz) у низці біографічних студій розглянув біограми членів ГТТ. Ян Венек (Jan Wnęk) дослідив засоби популяризації сільськогосподарських знань у Галичині. Спільноту землевласників на тлі різнорідних загроз висвітлено в дослідженнях Магдалени Семчишин (Magdalena Semczyszyn). Окремих праць присвячених історії ГТТ і родині Бруницьких немає.

Мета статті – вивчити внесок родини баронів Бруницьких у становлення та розвиток ГТТ, а також проаналізувати діяльність Юліана-Мар'яна Бруницького як керівника стрийської філії та члена правління ГТТ.

Виклад основного матеріалу. У Східній Галичині першу організацію з популяризації сільськогосподарських знань засновано 1829 р. Це було цісарсько-королівське (ц. к.) Галицьке господарське товариство (С. к. Galicyjskie Towarzystwo Gospodarskie) з осідком у Львові, яке розпочало діяльність у липні 1845 р. (Kieniewicz, 1936). Метою товариства було піднесення рівня сільського господарства краю (Rozprawy, 1846: 1). Ця установа, символом якої був герб коронного краю, за статутом мала займатися розвитком сільського господарства у всіх галузях. Вона орієнтувалася на інтелігенцію, як основну рушійну силу (Broński, 2024). Крім того, установа шукала кошти на дослідження, результати яких друкувала; засновувала рільничі школи, бібліотеки й читальні; підтримувала зразкові господарства та дослідні станції.

Членами товариства були переважно землевласники, але згодом до нього приєдналися орендарі, службовці, підприємці, а також заможні селяни. Попри польський характер товариства, його членами були також українці (русини). На зламі століть у Східній Галичині мешкало 2200 великих землевласників – порівняно невелика соціальна група (Semczyszyn, 2019: 791).

На момент створення ГТТ Бруницькі, що походили з юдейського роду Брунштейнів, ще дово-

дили суспільний статус. Остаточне підтвердження баронського титулу родина отримала 1849 р. Першими членами товариства з родини баронів стали Якуб-Ігнатій Бруницький (1802–1891) і Йоганн-Антоній Бруницький (1808–1887). Далі долучилися Костянтин з 1853 р., Людвік – з 1857 р., Петро – з 1854 р., Леон – з 1854 р., його син Северин – з 1868 р. і Владислав Бруницькі (ЛННБУ ВР . Ф. 125. Од. зб. 110. Арк. 123 зв).

У лютому 1860 р. Бруницькі з Підгірців, Верчанів, Стрілкава й Бережниць біля Стрия – Альберт, Юзеф, Еміль і Юліан – сплатили перші внески й стали дійсними членами ГТТ (ЛННБУ ВР. Ф. 125 . Од. зб. 110. Арк. 63 зв, 123 зв). Варто відзначити, що представники роду вступили також до самостійного Краківського сільськогосподарського товариства (Towarzystwo Rolnicze Krakowskie): власник с. Віделка у Ряшівському окрузі Максиміліан Бруницький і власник с. Пісажова Маврикій Бруницький (Liproman, 1898: 126).

Для кожного крайового товариства створювали місцеві філії. Загалом станом на 1870 р. було 23 філії ГТТ, а 1913 р. їх налічувалось 32. Власник маєтностей в Заліщиках Северин Бруницький входив до філії ГТТ у Городенці, яка налічувала 83 члени за звітом 1874 р., а Костянтин Бруницький був одним з 106 членів відділу в Рудках (ЛННБ ВР. Ф. 125. Од. зб. 108. Арк. 33–35; 80–82).

Зупинимось детальніше на історії відділу ГТТ в Стрию, з яким пов'язана діяльність Юліана-Мар'яна Бруницького (1864–1924) (Lasocki, 1937: 22–23).

Ще 1850 р. членами Господарського товариства зі Стрийського повіту були о. Михайло Петрушевич із Верчанів, Станіслав-Костянтин Петруський із Підгородців, власник Соколова Людвік Стецький. Згодом з'явився окремий стрийсько-дрогобицький відділ. Центром відділу тоді став Дрогобич. У збереженому списку членів філії за 1870 рік із 30 осіб зі Стрийщини були тільки троє: Зигмунд Ромашкан (Угерсько), Леопольд Бистрановський (Завадів) і Роман Тишинський (Стрий). Мар'ян Дилевський, Артур Малевський і Станіслав Тарнавський філію покинули (ЛННБ ВР. Ф. 125. Од. зб. 107. Арк. 31).

Заснований у листопаді 1875 р. окремий відділ товариства в Стрию так і не подав ознак життя. Зголосився до участі 31 охочий. Здебільшого вони були з міста: Філіп Фрухтман, Зигмунд Затварницький, Александр Стояловський, Димитр Темпле, Генрік Лінднер, Костянтин Лехницький, Юзеф Костеркевич і навіть місцева повітова рада як особний член. Членами місцевої філії стали брати Юзеф і Юліан Бруницькі. Відділ очолив

барон Зигмунд Ромашкан, а заступником обрали Кароля Дідушицького (ЛІННБ ВР. Ф. 125. Од. зб. 236. Арк. 16).

ГТТ вирішило провести Крайову виставку у Львові. Створили відповідний комітет, організували покази досягнень господарства й промисловості коронного краю. Бруницькі теж взяли участь у виставці, яка відбувалася протягом 6 вересня – 4 жовтня 1877 р. Костянтин Бруницький, що мав маєтності у Великому Любені привіз хміль і кілька порослят, а Юліан – овочі та продукцію водяних американських млинів у Верчанах.

Після виставки минуло два роки, поки Юзеф Бруницький умовив колег Хаєцького й Павликовського підписати звернення і знову почати процедуру повторної реєстрації стрийської філії, до якої вступили 24 особи. Її легалізували аж 1882 р., після чого записалося ще 9. Голова Юліуш Бельський закупив плуги й плужки для картоплі, планував придбати свиней йоркширської породи та провести курси ветеринарії для бажаючих.

Тоді до товариства вступив вісімнадцятирічний племінник Юзефа Юліан-Мар'ян Бруницький. Завдяки членському внеску 15 золотих від 1886 р. він безкоштовно отримувач часопис «Рільник: тижневик для сільських господарів. Офіційний орган цісарсько-королівського Галицького господарського товариства» («*Rolnik: tygodnik dla gospodarzy wiejskich. Organ urzędowy s. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego*») і почав дбайливіше вести власне господарство, що перейшло йому після смерті батька.

Вже наступного 1887 р. Бельський склав повноваження голови відділу. Його наступником став Володимир Пузина (1825–1896), який прибув до Стрия лише 1880 р., тож заступник голови Юліан-Мар'ян взяв на себе справочинство філії. Енергійність і ентузіазм посприяли тому, що він незабаром очолив відділ, який охоплював тепер Стрийський, Дрогобицький і Жидачівський повіти.

28 січня 1889 р. відбулися чергові загальні збори відділу, де зачитали протоколи, фінансовий звіт і вибрали делегатів на зібрання у Львові, визначили дату виставки худоби в Стрию.

На торгову виставку, що відбувалася протягом 3–15 вересня 1889 р. у Львові, Бруницький привіз овець. Питання організації ветеринарної служби в Галичині барон порушив на ХХІV загальному з'їзді ГТТ. Також запропонував удосконалити тижневик «*Rolnik*», де з'явилися його перші публікації (Brunicki, 1887; Brunicki, 1892; Brunicki, 1896).

Юліан-Мар'ян опублікував реферат про вирощування свійських тварин, використовуючи інформацію з відомої тритомної колективної праці

під керівництвом Теодора фон Гольтца (Theodor von Goltz, 1836–1905) «Довідник усього сільського господарства» («*Handbuch der Gesamten Landwirtschaft*») (Brunicki, 1889), який до кінця 1889 р. вийшов окремим відбитком у львівській друкарні Губриновича та Шмідта. У маєтностях барон тримав бугаїв, що їх надало товариство, свиней породи йоркшир і племінних баранів.

У січні 1890 р. знову обрали раду відділу. Головою став Володимир Пузина; заступником – Бруницький; членами ради – о. Іларіон Попович, Адам Онишкевич і Генрік Лінднер. Вже в грудні філію нарешті очолив барон Бруницький. Фактично діяльністю товариства цікавилася 10–12 осіб, але особистим прикладом Бруницький спонукав до вступу в ГТТ значну кількість господарів.

У власному господарстві в Стрількові та Підгірцях барон випробовував різні сорти вівса й картоплі. Також він охоче ділився результатами експерименту на сторінках часопису «*Rolnik*» та інших видань, яких було чимало (Wnęk, 2015).

1891 р. барон придбав 11 нових сортів в А. Буша з Померанії. З ранніх столових сортів 1892 р. він посадив Ерлі Мей Квін та Ерлі Мей Флауер. З 212 кілограмів першої отримав 1400. Картопля була ранньою і не дуже псувалася. Вона заслуговувала на увагу. Проте другий сорт не мав жодної вартості (Brunicki, 1892).

Щодо пізніх кормових сортів, то з 210 кілограмів сорту Білий слон Юліан зібрав 1 067; з 353 кілограмів сорту Матадор – 2 тонни; з 210 кілограмів Чудо світу – 1334; з 352 кілограмів Сині велетні – 2 200 (вміст крохмалю – 9 %). З приводу технічних сортів на виробництво спирту, то з 479 кілограмів Жовта троянда він зібрав 2 670; з 403 кілограмів Синя пізня троянда – 2 260; зі 133 кілограмів Сніжинка – 807.

Більшість поля Бруницький засадив трьома сортами. Зокрема, з 5 тонн Німецький канцлер зібрав 60 (вміст крохмалю – 22,7 %); з 2 500 кілограмів Athene – 30 тонн (вміст крохмалю – 22,2 %); Сімсон з 2 500 кг – 26 тонн (вміст крохмалю – 21,4 %).

14 вересня 1894 р. ГТТ святкувало ювілей. Прибуло 250 гостей, і Бруницькому доручили бути господарем. Наближалася масштабна Крайова виставка. У звіті стрийського відділу за 1895 рік вказали дані про 31 учасника. Тваринництво вже мало цікавило барона. Справа йшла до відкриття рільничої школи в Бережниці. А сам він пристрасно працював над розсадником декоративних і плодкових дерев, який засновано 1892 р.

На загальних зборах товариства 1898 р. Бруницький наголосив на проблемах розведення худоби, яку виловлювали фактори, тимчасом як

торгова поліція і жандармерія не звертали на це уваги.

1901 р. накладом відділу в стрийській друкарні А. Мюллера побачив світ перший публічний звіт з діяльності філії. Його підготував Бруницький. Товариство налічувало вже 67 осіб, серед яких були великі землевласники, священники, селяни, що здебільшого розводили свійських тварин. Ті учасники представили свою худобу на виставці в Стрию в червні 1900 р. Варто наголосити, що до них належав о. Лев Горалевич з Угерська. Пріоритетом рільництва були експериментальні поля, добірне насіння і штучні добрива. Проблемою стала повитиця, небезпечний однорічний бур'янопаразит, який не має ні коріння, ні справжніх листків і живиться за рахунок рослин.

Товариство допомагало придбати млинки, січкарні, плуги для господарств. Це посприяло налагодженню комерційної структури.

Бруницькому довелося їхати до Відня на засідання рільничої комісії міністерства сільського господарства з метою захисту господарських інтересів Галичини. На засіданні ради відділу 27 травня 1903 р. барон представив запитальник міністерства про ціни й вагу худоби та запросив охочих на виставку до Калуша. Керівник рільничої школи у Бережниці відзвітував про весняні роботи. Філія налічувала 141 особу.

У березні 1903 р. Бруницького обрали до керівництва відділу ГТТ.

Після чергових зборів місцевої філії 23 лютого 1905 р. на Загальну раду товариства до Львова делегували Андрія Берника, Петра Дереша, Степана Козака, Єжи Гивеля, о. Остапа Нижанківського, Генріка Розвадовського, Владислава Сімяновського, Антонія Скінського, графа Едмунда Дідушицького, Сеня Василичина й Болеслава Відаєвича. Філія вже налічувала 219 членів.

У березні 1906 р. головою ГТТ став Станіслав Брикчинський, а в травні організували виставку свиней та інших видів худоби. Бруницького запросили в журі. Через два роки Бруницький стане депутатом Галицького сейму.

4 рази на рік в друкарні Мюллера друкували обіжник із питань ведення господарства двома мовами – польською та руською. В червні 1907 р. на засіданні ради відділу нарахували вже 434 прийнятих членів, які сплатили 1737 корон внесків (ЛННБ ВР. Ф. 125. Од. зб. 371. Арк. 76).

Квітень 1910 р. приніс зміни в ГТТ. Конфлікт у стосунках товариства та Ради крайової культури назрівав давно. Молодь висунула кандидатом на голову Вітольда Чарторійського та майже одностайно за нього проголосувала. Юліана-Мар'яна

Бруницького обрали членом відділу. Він очолив секцію садівництва й городництва товариства.

Завдання залишалися незмінними – розвиток різних галузей сільського господарства й промислів у Східній Галичині. Товариство, яке складалося з 32 відділів, викладало уряду думки в справах, дотичних до рільництва. 6 червня 1914 р. схвалили черговий бюджет та обрали членів Комітету товариства: Владислава Дідушицького, Леона Пузину, Вінцентія Розвадовського і Юліана-Мар'яна Бруницького.

16 липня 1914 р. на засіданні ради стрийського відділу ГТТ Бруницький оголосив, що звільняється з посади голови. Ніхто не перечив, за ним пішла вся рада. Чверть століття барон віддав товариству, часто діючи на шкоду власним інтересам. Околиці завдячували йому піднесенням і розквітом тваринництва, використанням добрив і нових видів збіжжя, садовини й городини. Місцеве сільське господарство стало прибутковим. Барон Бруницький був останнім головою стрийського відділу ГТТ.

У 1919 р. ГТТ змінило назву на Східно-Малопольське господарське товариство і незабаром його поглинуло Малопольське сільськогосподарське товариство.

Висновки. Родина баронів Бруницьких посідала помітне місце в середовищі галицьких землевласників і була активно залучена до діяльності ГТТ та його місцевих філій. Простежено, що представники роду входили до ГТТ від середини XIX ст., а їхня участь охоплювала як членство, так і роботу у відділах (філіях) у різних повітах Галичини, що свідчить про інтегрованість Бруницьких у мережу провідних господарсько-економічних інституцій краю.

Ключову роль у розвитку стрийської філії ГТТ відіграв Юліан-Мар'ян Бруницький (1864–1924). Встановлено, що саме він забезпечив організаційну тяглість та фактичне керівництво відділом у період, коли місцеві структури товариства неодноразово переживали занепад активності й потребували повторної легалізації та розширення мережі. Його діяльність як заступника, а згодом голови філії сприяла перетворенню осередку на впливовий центр господарського життя, що об'єднував землевласників, представників духовенства та заможне селянство.

Практичний внесок Бруницького в модернізацію сільського господарства проявився у впровадженні та популяризації прогресивних методів господарювання: випробуванні нових сортів, використанні добрив, розвитку насінництва, організації виставок і поширенні фахових знань

через публікації у фахових виданнях. Показовою є еволюція пріоритетів стрийської філії від домінування тваринництва до посилення уваги до рільництва, облаштуванню експериментальних полів і боротьби з агрономічними проблемами (зокрема, повитицею), що відповідало загальним тенденціям раціоналізації виробництва в регіоні.

Доведено, що діяльність Бруницького виходила за межі локального рівня: його обирали до керівних органів ГТТ, він порушував питання загального значення (ветеринарна служба, контроль торгівлі худобою, захист соціально-економічних інтересів Галичини на засіданнях у Відні), а

також очолював профільні напрямки роботи товариства (секція садівництва й городництва після реорганізацій 1910 р.). Це засвідчує його участь у формуванні господарської політики та інституційних засад ГТТ на ширшому рівні.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що діяльність Юліана-Мар'яна Бруницького у ГТТ стала одним із чинників піднесення сільського господарства Східної Галичини: зросла організованість господарського середовища, активізувалися виставкові й освітні ініціативи, налагоджувалося забезпечення знаряддями праці та формувалися елементи комерційної інфраструктури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника, Відділ рукописів (ЛННБУ ВР). Ф. 125 (Архів Галицького господарського товариства). Од. зб. 107. Список членів ГТТ 1869. 27 арк.
2. ЛННБУ ВР. Ф. 125 (Архів Галицького господарського товариства). Од. зб. 108. Список членів у відділах ГТТ 1874. 126 арк.
3. ЛННБУ ВР. Ф. 125 (Архів Галицького господарського товариства). Од. зб. 110. Щоденник реєстрації сплати членських внесків 1845–1871. 200 арк.
4. ЛННБУ ВР. Ф. 125 (Архів Галицького господарського товариства). Од. зб. 236. Матеріали дотичні діяльності відділу ГТТ в Стрию 1875–1890. 188 арк.
5. ЛННБУ ВР. Ф. 125 (Архів Галицького господарського товариства). Од. зб. 371. Матеріали дотичні діяльності XLII загальної ради делегатів ГТТ 1906–1907. 392 арк.
6. Broński K. Rola inteligencji w kształtowaniu kultury ekonomicznej w Galicji w drugiej połowie XIX wieku – zarys problematyki. *Galicja. Studia i materiały*, 2024, 11, 549–572. <https://doi.org/10.15584/galisim.2024.11.26>
7. Brunicki J. Mleczarnia i gospodarstwo mleczne na Węgrzech. *Rolnik*. 1887. Nr. 22.
8. Brunicki J. Ogólne zasady hodowli zwierząt domowych. *Rolnik*. 1889. Nr. 1–6.
9. Brunicki J. Sprawozdanie z próbnej uprawy ziemniaków przeprowadzonej na folwarku Podhorce w roku 1891. *Rolnik*. 1892. Nr. 6.
10. Brunicki J. Wrażenia z podróży. *Rolnik*. 1892. Nr. 3, 6–9, 11.
11. Brunicki J. Wystawa rybacka w Berlinie. *Rolnik*. 1896. 12 września. Nr. 11.
12. Kieniewicz S. Adam Sapięha i Galicyjskie Towarzystwo Gospodarskie w przededniu powstania styczniowego (1860–1862). *Ziemia Czerwińska*. R. 2, 1936 z. 1, s. 71–73.
13. Lasocki Z. Julian Marian Brunicki (1864–1924). *Polski słownik biograficzny (T. 3: Brożek Jan – Chwałczewski Franciszek)*. Kraków, 1937. S. 22–23.
14. Lippoman A. Pamiętnik Towarzystwa Rolniczego Krakowskiego za czas od r. 1845 do r. 1895. Kraków, 1898. 147 s.
15. Łopuszański T. Pamiętnik c. k. Galicyjskiego Towarzystwa Gospodarskiego 1845–1894. Lwów : Nakładem GTG, 1894.
16. Semczyszyn M. Kryzys ziemiaństwa w Galicji Wschodniej na przełomie XIX i XX wieku (do 1914 roku). *Zeszyty naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Historyczne*, 2019, 787–808. <https://doi.org/10.4467/20844069PH.19.046.11662>
17. Wnęk J. Popularyzacja wiedzy rolniczej w Galicji. *Galicja : studia i materiały*, 2015, 61–98. <https://journals.ur.edu.pl/galisim/article/view/5125>

REFERENCES

18. Lvivska natsionalna naukova biblioteka Ukrainy imeni V. Stefanyka, Viddil rukopysiv (LNNBU VR) [Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv, Manuscript Department]. F. 125 (Arkhiv Halytskoho hospodarskoho tovarystva). Od. zb. 107. Spysok chleniv HHT 1869. 27 ark. [in Ukrainian].
19. Lvivska natsionalna naukova biblioteka Ukrainy imeni V. Stefanyka, Viddil rukopysiv (LNNBU VR) [Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv, Manuscript Department]. F. 125 (Arkhiv Halytskoho hospodarskoho tovarystva). Od. zb. 108. Spysok chleniv u viddilakh HHT 1874. 126 ark. [in Ukrainian].
20. Lvivska natsionalna naukova biblioteka Ukrainy imeni V. Stefanyka, Viddil rukopysiv (LNNBU VR) [Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv, Manuscript Department]. F. 125 (Arkhiv Halytskoho hospodarskoho tovarystva). Od. zb. 110. Shehodennyk reyestratsiyi splaty chlenskykh vneskiv 1845–1871. 200 ark. [in Ukrainian].
21. Lvivska natsionalna naukova biblioteka Ukrainy imeni V. Stefanyka, Viddil rukopysiv (LNNBU VR) [Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv, Manuscript Department]. F. 125 (Arkhiv Halytskoho hospodarskoho tovarystva). Od. zb. 236. Materialy dotychni diyalnosti viddilu HHT v Stryyu 1875–1890. 188 ark. [in Ukrainian].
22. Lvivska natsionalna naukova biblioteka Ukrainy imeni V. Stefanyka, Viddil rukopysiv (LNNBU VR) [Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv, Manuscript Department]. F. 125 (Arkhiv Halytskoho hospodarskoho tovarystva). Od. zb. 371. Materialy dotychni diyalnosti XLII zahalnoyi rady delehativ HHT 1906–1907. 392 ark. [in Ukrainian].

23. Broński, K. (2024). Rola inteligencji w kształtowaniu kultury ekonomicznej w Galicji w drugiej połowie XIX wieku – zarys problematyki [The role of the intelligentsia in shaping economic culture in Galicia in the second half of the 19th century – an outline of the issues]. *Galicja. Studia i materiały*, 11, 549–572. <https://doi.org/10.15584/galisim.2024.11.26> [in Polish].
24. Brunicki, J. (1887). Mleczarnia i gospodarstwo mleczne na Węgrzech [Dairy and dairy farming in Hungary]. *Rolnik*, 22. [in Polish].
25. Brunicki, J. (1889). Ogólne zasady hodowli zwierząt domowych [General principles of domestic animal breeding]. *Rolnik*, 1–6. [in Polish].
26. Brunicki, J. (1892). Sprawozdanie z próbnej uprawy ziemniaków przeprowadzonej na folwarku Podhorce w roku 1891 [Report on the trial cultivation of potatoes carried out on the Podhorce farm in 1891]. *Rolnik*, 6. [in Polish].
27. Brunicki, J. (1892). Wrażenia z podróży [Travel impressions]. *Rolnik*, 3, 6–9, 11. [in Polish].
28. Brunicki, J. (1896). Wystawa rybacka w Berlinie [Fishery exhibition in Berlin]. *Rolnik*, 11. [in Polish].
29. Kieniewicz, S. (1936). Adam Sapięha i Galicyjskie Towarzystwo Gospodarskie w przededniu powstania styczniowego (1860–1862) [Adam Sapięha and the Galician Economic Society on the eve of the January Uprising (1860–1862)]. *Ziemia Czerwińska*, 2(1), 71–73. [in Polish].
30. Lasocki, Z. (1937). Julian Marian Brunicki (1864–1924). In *Polski słownik biograficzny* (Vol. 3: Brożek Jan – Chwalczewski Franciszek, pp. 22–23). Kraków. [in Polish].
31. Lippoman, A. (1898). Pamiętnik Towarzystwa Rolniczego Krakowskiego za czas od r. 1845 do r. 1895 [Memoir of the Krakow Agricultural Society for the period from 1845 to 1895]. Kraków. [in Polish].
32. Łopuszański, T. (1894). Pamiętnik c. k. Galicyjskiego Towarzystwa Gospodarskiego 1845–1894 [Memoir of the I. R. Galician Economic Society 1845–1894]. Lwów: Nakładem GTG. [in Polish].
33. Semczyszyn, M. (2019). Kryzys ziemiaństwa w Galicji Wschodniej na przełomie XIX i XX wieku (do 1914 roku) [The crisis of the landed gentry in Eastern Galicia at the turn of the 19th and 20th centuries (until 1914)]. *Zeszyty naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Historyczne*, 787–808. <https://doi.org/10.4467/20844069PH.19.046.11662> [in Polish].
34. Wnęk, J. (2015). Popularyzacja wiedzy rolniczej w Galicji [Popularization of agricultural knowledge in Galicia]. *Galicja: studia i materiały*, 61–98. <https://journals.ur.edu.pl/galisim/article/view/5125> [in Polish].

Дата першого надходження статті до видання: 26.02.2026
 Дата прийняття статті до друку після рецензування: 30.03.2026
 Дата публікації (оприлюднення) статті: 22.04.2026

Стаття поширюється на умовах
 ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

